

West-Grafdijk en Oost-Grafdijk

West- en Oost-Grafdijk (Westerbuurt en Oosterbuurt) ontstonden in de tweede helft van de 16^e eeuw. Voor de droogmaking van de Starnmeer en de Schermer was, naast de veeteelt, de visserij op die meren heel belangrijk. Maar daarnaast namen ook vele Grafdijkers deel aan de zeevaart. In 1634 werd door de zeevaarders van Graft, van het Noordeinde van Graft en van de beide Grafdijken een fonds opgericht, het oudst bekende Zeevarenden fonds van het Noorderkwartier (een Zeevarende Buul).

In de 17^e eeuw werkten de Grafdijkers in grote getale in de hennep-nijverheid. In Oost-Grafdijk stond in het Kamerhop een hennepmolen en vier nettenbanen. In West-Grafdijk waren aan de Kloosterhaven en aan de Vuile Graft lijnbanen; aan de Moor zes nettenbanen en een korenmolen.

In Oost-Grafdijk bevindt zich op de Oostgraftdijk nummer 42 een geheel uit hout bestaand landarbeiderswoning met hekelhok uit 1877. Velen verdienden in de Grafdijken in het verleden de kost met het hekelen van hennep voor de lijnbanen in rijkere plaatsen als Graft, De Rijp en het Noordeinde van Graft.

Tussen 1742 en 1812 was bijna 50% van de beroepsbevolking betrokken bij de hennep- en vlasverwerking (het hekelen, spinnen, weven, kloppen en touwslaan). In 1742 was het nog mogelijk om de hennep te laten kloppen in drie hennepklopmolens en in 1811 nog in 1. In 1811 was er in Graft nog een afzetmogelijkheid voor de grove hennep bij de zes touwslagerijen en vier grauwoekverwerkers, maar in 1850 was er nog maar 1 touwslager over. 65 mensen waren in 1830 nog werkzaam in thuisarbeid als hekelaar, spinner of wever. Van de 75 geboorten die in 1840 in Graft werden aangegeven, was de vader 24 keer hekelaar van beroep. Van die 24 woonden er 9 in Oost-Grafdijk en 12 in West-Grafdijk. In datzelfde jaar stierven in Graft 7 mannen, van wie er 1 een 30-jarige hekelaarsknecht was uit Oost-Grafdijk, terwijl 2 van de 7 30-jarige hekelaars waren uit West-Grafdijk. Over de ongezondheid van het beroep hoeft niet getwijfeld te worden!

Rond 1900 werd er in de vijf nog hennep gehegeld voor zeilen en netten, in hoofdzaak in opdracht van de zeildoekwevers in Krommenie. De Grafdijkers haalden per schuit de bossen op uit Krommenie. Thuis werden de bossen verwerkt tot vlas- en hennepgaren, in zakken gedaan en ter keuring in Krommenie aangeboden.

In de eerste helft van de 17^e eeuw scheidden Oost- en West-Grafdijk zich kerkelijk af van Graft. Op 19 mei 1642 verkocht Meyndert Cornelisz voor 1100 gulden zijn huis en erf in West-Grafdijk aan het kerkbestuur om kerkdiensten in zijn huis mogelijk te maken. Ook in Oost-Grafdijk werd een huis ingericht voor kerkgang en schoolbezoek tegelijk. De beide huizen werden na een paar jaar tot kerkjes omgebouwd. Het kerkje in West-Grafdijk dateert uit 1651. Het oorspronkelijke uurwerk (gedateerd 1654) van deze kerk, gemaakt door de smid Jacob Louwertsz. uit Schermerhorn, is nog te zien in een museum in Brabant. De kerk heeft geen orgel. In Oost-Grafdijk ontstond op de plaats van school/kerk in 1647 een nieuw kerkje. Op 29 november 1836 werd deze kerk bij een storm vernield en werd begonnen aan de bouw van de tegenwoordige kerk (op 22 november 1840 ingewijd).

West-Grafdijk leverde de meeste spraakmakende geleerde van het Schermereiland op. Op 10 augustus 1654 werd in de pastorie daar, als zoon van de dominee, Bernard Nieuwentijt geboren. Na een onstuimige jeugd, hij werd verwijderd van de universiteit in Leiden, studeerde hij geneeskunde in Utrecht. Hij bond de strijd aan met het 'ongodisme' en met een

Oudheidkundige Vereniging
Het Schermereiland

grootheid als Leibniz. Zijn boek 'Het regt gebruik der wereltbeschouwingen' verscheen in vele vertalingen. Hij verwierf faam als wiskundige, natuurkundige en als theoloog. In deze combinatie van hoedanigheden 'bewees' hij het bestaan van God.